ПЪРВО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „КОЧО МАВРОДИЕВ” – ГР. ПЕТРИЧ
ул. Тракия №1, e-mail: info-104006@edu.mon.bg, www.kochomavrodiev.org

Утвърждавам:
Директор:
Аспарух Вълков

Програма за превенция
на ранното напускане на училище
за учебната 2026/2027г.

Настоящият план е приет на заседание на Педагогическия съвет с Протокол № 12 от 11.09.2026г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие.

Преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социалноикономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и младите хора в България. Необходими са широко обхватни мерки, насочени към осигуряване на: успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си в системата на училищното образование с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение и добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление – национално, регионално, местно и училищно. Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен Механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилия им за справяне с това явление.

Рискове:

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване на качеството на живот на сегашното и на следващите поколения. Здравният статус и достъпът до ресурси и услуги, които могат да осигурят по- добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние, са в пряка зависимост от получената по-висока степен на образование. Посочените последствия са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напускане на училище върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на страната в средносрочен и дългосрочен план, поради което данните за дела на преждевременно напусналите образователната система в България не трябва да успокояват, а да насърчават изпълнението на всеобхватна и интегрирана политика за превенция на явлението, както и за неговото преодоляване там, където съществува.

При изготвянето на програмата се отчитат:

1. Ролята на цялата система от участници и взаимоотношенията помежду им, като се признава ролята на всяка от заинтересованите страни;
2. Сътрудничество в образователните институции за насърчаване на позитивната училищна култура, работата в екип в рамките на училищната общност;
3. Координираните мерки на всички нива;
4. Проследяване на напредъка на ниво училище.

Настоящата Програма конкретизира изброените стратегическите и нормативни документи в три основни направления:

1. Превенция на преждевременното напускане на училище в I ОУ „Кочо Мавродиев" чрез:

- ❖ анализ на причините, водещи до отпадане от училище и напускане на образователната система,
- ❖ идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях и
- ❖ планиране на политики и мерки за преодоляване на рисковите фактори от отпадане;

2. Интервенция срещу преждевременното напускане на училище чрез:

- ❖ Повишаване участието и ангажираността на родителите.
- ❖ Утвърждаване на индивидуалното и групово наставничество
- ❖ Кариерно ориентиране и консултиране.

3. Политики за компенсиране на ефекта от преждевременното напускане на училище

- ❖ Създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждевременно напусналите я
- ❖ популяризиране на възможностите за учене в клубове, библиотеки, читалища, младежки информационно-консултантски центрове, регионални и местни центрове;
- ❖ създаване на възможности за самостоятелно учене с цел признаване на резултати;
- ❖ Кариерното ориентиране и консултиране съдействат за информиран избор на образователен и професионален път от семейството и детето, засилват мотивацията за оставане в училище и придобиване на образователна степен.

ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ:

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

1. Икономически причини
2. Социални причини;
3. Образователни причини;
4. Етнокултурни причини;
5. Институционални причини;
6. Причини, свързани със здравния статус;

Социално-икономически причини:

- Лошото качество на живот на определени социални слоеве;
- Ниските доходи – невъзможност за покриване на разходите (учебници, тетрадки, дрехи, храна);
- Поради задължение да гледа по-малкия си брат/сестра;
- Използване на детето, не посещаващо училище като трудов ресурс (подпомага формирането на семейния бюджет или участие в домакинската работа.);

Образователните причини:

- затрудненията при усвояване на учебния материал;
- слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него желание/нежелание да се посещава училище;
- наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.;
- възможност за обучение в професионална паралелка;

Етнокултурни причини:

- по-ранното стъпване в брак;
- страх на родителите поради опасност от откradване;
- по-ниска ценност на образованието;

Психологически причини:

- Чувство за неуспех;
- Отчуждение от натрупания училищен опит, неувереност в себе си;
- Само възприемане: „нямах късмет“, „не ми провървя“, усещане за ограничен контрол върху събитията;

Институционални причини:

Като такива могат да се квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище; недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на децата и учениците в образователната система. Положителната промяна на състоянието изисква прилагането на комплексни мерки и добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление - национално, регионално, местно и училищно. Основната част от отговорностите за прилагането на националната политика по отношение на задължителното образование е съсредоточена в Министерството на образованието и науката, което е естествен координационен център на между секторните действия за намаляване на преждевременното напускане на училище

Причини, свързани със здравния статус:

В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища. Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна подготовка на детските градини и училищата за приобщаване на тези деца. Тук се включват и всички фактори на материалната база, образователната среда, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на принципите на приобщаващото образование. ІОУ „Кочо Мавродиев" – гр. Петрич е едно от училищата в България, в което има много малък брой отпаднали ученици. Ежегодният статистически задълбочен анализ на превантивните дейностите, които съпътстват целогодишната работа в училище показва, че това се дължи най-вече на последователната политика на образователната институция в посока реализиране на дейности, подчинени на принципите за:

- всеобхватност на дейностите – осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес
- публичност и прозрачност на цялостната политика - чрез интернет страницата на училището и партньорството с медиите, документиране на проблемните и рискови ситуации и добрите практики,
- обратна връзка с институции, родители, педагогически съветник, класни ръководители, ученици и учители,
- приемственост – чрез съхраняване на традициите и недопускане да се забрави доброто старо, равнопоставеност на всички приоритети в развитието на образователната институция.
- Идентифициране на рисковите фактори – доклад анализи на педагогически съветник и класни ръководители.

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

1. Да направим училището привлекателно място и за учениците, които не проявяват особен интерес към учебното съдържание.
2. Да създадем толерантна среда, която ученикът да почувства като своя, в която може да открие своето място.
3. Стимулиране и мотивиране на педагогическия екип в училището, който да разработи и изпълнява своя програма и мерки за намаляване на броя на учениците в риск от отпадане, които са в училищна възраст.
4. Намаляване броя на отсъствията на учениците чрез точното им отразяване в училищната документация.
5. Намаляване броя на отпадащите ученици в училищна възраст и увеличаване на реинтегрираните отпаднали ученици.
6. Обхващане и задържане в училище на деца от малцинствен произход,

подлежащи на задължително обучение.
7. Завършване на степен на образование от учениците, застрашени от отпадане в училище.
8. Утвърждаване в училище на атмосфера за между културно опознаване, сътрудничество и сближаване.

Политиките и мерките, които ІОУ „Кочо Мавродиев“ – гр. Петрич предприема за преодоляване на причините за отпадане са подчинени на националните, областни и общински стратегически мерки като се отчита спецификата на образователната институция и нуждите от подкрепа на всяко дете.

Политики и мерки в ІОУ „Кочо Мавродиев“ – гр. Петрич, произтичащи от:

Семейни и социални причини:

1. Възможно е нежелание на родителите детето да ходи на училище поради страх от социална изолация, невъзможност за адаптиране към останалите ученици от центъра на града; по-ниска самооценка, невъзможност за прибиране в населеното място – загубване на детето.

Мерки: - Силна мотивация чрез редица дейности за приобщаване на децата от ромски произход, децата със специални образователни потребности, както и изоставени от семейства, заминали в чужбина.

2. Трудова миграция на родителите. Напускане на единия или и двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставяне на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с трудната социална обстановка и новите модели на поведение на децата.

Мерки: Ежеседмични контакти, а при нужда и ежедневни с попечителите на изоставените деца, търсене на съдействие от отдел „Закрила на детето“, при необходимост и прояви на противообществени прояви на тези деца – Детска педагогическа стая.

3. Липса на грижи от страна на изоставени деца за по-малките братя и сестрички, както и за болни членове на семейството;

Мерки: Оказване на социална помощ – чрез дарения, грижи за изхранването на тези деца от фирмата – доставчик на закуски и обяд, както и получаване на социални стипендии;

4. Недостатъчна образованост на родителите и липса или занижен контрол върху цялостното развитие на детето. Изразява се в не контролиране на часовете за прибиране от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, не проверяване на изученото през деня, както и подготовката на детето за следващия ден – домашни работи, изпълнение на други поставени от учителя задачи;

Мерки: Мотивиране и приобщаване на тези деца за посещаване целодневната форма на организация в училище; търсене на непрекъснати разширени срещи с тези родители с ръководство, класни ръководители, педагогически съветник мотивиране и приобщаване към училищната общност.

5. Чести конфликти между агресивни родители – побой, домашно насилие,

развод, посегателство от страна на нови партньори на един от двамата родители.

Мерки: В най-честите случаи училището се превръща в единствено защитено място за детето и класният ръководител поема грижите за детето в образователната институция.

6. Преждевременно напускане на училище поради ранни бракове и раждане.

Мерки: Осигуряване на непрекъснати форми за информираност на тийнейджърите за сексуалното им развитие, както и включването им в обучителни семинари и лекционни курсове, залягане в тематичните разпределения на актуални за младежкото развитие теми; осигуряване на възможност за продължаването на прекъсналите училище в самостоятелна форма на обучение.

Други по- важни мерки, залегнали в комплексния план за достигане на стратегическите цели, свързани с превенцията от отпадане са:

1. Мотивиране на педагогическия екип да извърши задълбочена идентификация на проблемите. Причините за допуснатите отсъствия и отпадане от училище са многообразни и това определя необходимостта да се подхожда комплексно и същевременно индивидуално към конкретния случай на всяко дете.
2. Осъществяване на ефективен диалог между училището и семействата на застрашените от отпадане и вече отпадналите деца.
3. Изработване на система за по-пълно събиране на информация за децата в училищна възраст.
4. Осъществяване на партньорство между училището и всички заинтересовани страни на местно ниво за необходимата превенция.
5. Уведомяване на кмета с писма за отпадането на ученици.
6. Преосмисляне и планиране на работата с родителите на деца в риск за отпадане.
7. Превръщане на училището в място, в което всяко дете има възможност за изява и участие в самоуправлението на училището.
8. Утвърждаване на превантивна възпитателна работа в училище с акцент всеки свободен учител да отговаря за отстранените от час ученици.
9. Спазване на координационния механизъм за деца в риск.
10. Включване на местните власти и социални партньори, като равноправни участници в такъв координационен механизъм.

ДЕЙНОСТИ:

1. Изготвяне на база данни от класните ръководители, в чийто класове има ученици от рискови групи .

- координиране действията на класните ръководители с тези на педагогическия съветник, образователен медиатор и училищното ръководство.
- посещение по домовете и разговор с родителите.
- корекционно-възпитателна работа с ученици.

срок: постоянен
отг.: ПС и кл. ръководители

2.Съвместни дейности с Обществения съвет:
–провеждане на родителски срещи за запознаване със законовите разпоредби, права, задължения и отговорности на всяка от страните по изпълнение на държавната политика за ограничаване на отпадането от училище и намаляван дела на преждевременно напусналите образователната система.

срок: постоянен
отг: Директор, Обществен съвет

3.Обхват на учениците, подлежащи на задължително училищно обучение:
–отразяване на движението на учениците;
–проследяване и преместването, писма от/до приемащите училищна и съответните общини.

срок: постоянен
отг.: ПС, Образователен медиатор ,
Зам. директор

4. Изготвяне на регистър на учениците в риск.

срок: постоянен
отг.: ПС и кл. ръководители

5. Изготвяне на индивидуални карти за оценка на ученика или дете в риск.

срок: постоянен
отг.: ПС и кл. ръководители

6. Теми за превенция на отпадането на учениците от училище в плановете на класните ръководители за всички паралелки с цел засилване на грижата за учениците в риск от отпадане.

срок: септември-октомври
отг.: Кл. ръководители

7. Проверка на дневниците на паралелките за системна регистрация на отсъствията и оценките на учениците.

срок: постоянен
отг.: Зам. директор

8. Осигуряване на педагогическа подкрепа на тези деца от страна на учителите и на ръководството чрез създаване на условия и организация за преодоляване на изоставането и пропуските чрез прилагане на индивидуален подход, чрез използване на самостоятелна работа и внимателно отношение към изоставащите деца.

срок: постоянен
отг.: ПС и кл. ръководители

9. Включване в извънкласни и извънучилищни дейности в съответствие с интересите и възможностите на тези деца.

срок: постоянен
отг.: ПС и кл. ръководители

10. Педагогическия съветник да разговаря за проблемите и възможностите

за преодоляването им, работейки съвместно с класния ръководител и с всички учители.

срок: постоянен
отг.: ПС и кл. ръководители

11. Своевременно информиране на родители за отсъствията и успеха на учениците.

срок: постоянен
отг.: ПС и кл. ръководители

12. Осигуряване на безплатна закуска на ученици от 1 до 4 клас и учебници на ученици от 1 до 7 клас.

срок: постоянен
отг.: Директор, Кл. ръководители

13. Организиране и координиране на здравословна и безопасна училищна среда чрез взаимодействие с други институции с оглед превенция (ОЗД, МКБППМН и др.)

срок: постоянен
отг.: ПС и кл. ръководители

14. Дейности по осъществяване на гражданско и здравно образование в часа на класа чрез беседи, срещи и дискусии и др.

срок: постоянен
отг.: ПС и кл. ръководители

15. Участие в спортни мероприятия на ученици, застрашени от отпадане.

срок: постоянен
отг.: Кл. ръководители, учител по физическо възпитание, ПС

16. Студио „Моето хоби".

срок: март
отг.: ПС и кл. ръководители

17. Изложба на рисунки на тема „Моят свят".

срок: април
отг.: ПС и кл. ръководители, Георги Мингачев

18. Дискусия на тема „Знанието е сила".

срок: април
отг.: Мариана Василева, ПС и кл.ръководители

19. Включване на родители на деца, застрашени от отпадане в училищни мероприятия.

срок: постоянен
отг.: Златка Агова, Мариана Василева

20.Включване на учениците в риск от отпадане в специфични училищни дейности:
–по Проект „ Успех за теб" и в „Занимания по интереси";

–кариерно ориентиране и консултиране;
–инициативи, насочени към гражданско, екологично, патриотично възпитание.

срок: постоянен
отг: Ръководители на групи, учители

21.Срещи с авторитетни личности от етническите общности с ученици застрашени от отпадане.

срок: постоянен
отг:Ръководството,ПС,Кл.ръководители

22.Организиране на кампания за информираност от необходимостта за завършване на основното образование.

срок: постоянен
отг: Зам. директор, ПС,
кл. ръководители

23.Изготвяне на брошури и информационни кампании свързани с професиите„ Защо е важно да ходя на училище“.

срок: постоянен
отг: Зам. директор, ПС,
М.Василева и Зл. Агова

24. Анкета „ Не ходя на училище, защото...?

срок: постоянен
отг: Зам. директор, ПС,В. Златкова

Екипът, който ще работи по програмата за превенция на ранното напускане на учениците от Първо основно училище „Кочо Мавродиев" - гр. Петрич за учебната 2026/2027 година: Зам. директор, Педагогически съветник, Класни ръководители .